

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9090 af 08/01/2020 (Historisk)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om religion og tro - uddannelse - ej medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 18-71243

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om religion og tro - uddannelse - ej medhold

J.nr. 18-71243

En kvindelig elev på et alment gymnasium afviste som følge af sin religiøse overbevisning at deltage i undervisningen i les lanciers i en idrætstime. Selskabsdansen les lanciers danses i en quadrille med fire par og indebærer blandt andet, at man under dansen holder i hånd med sin partner og de andre deltagere af det modsatte køn. Kvinden, som var muslim, praktiserede et forbud mod fysisk kontakt med det modsatte køn og ønskede derfor ikke at deltage i dansen og dermed holde i hånd med det modsatte køn. Under en drøftelse med idrætslæreren herom fik hun grund til at forvente, at hendes manglende deltagelse i undervisningen i les lanciers kunne få konsekvenser for hendes skolegang. Nævnet vurderede, at et alment gymnasium er pligtsubjekt efter forskelsbehandlingsloven, og at forholdet var omfattet af lovens forbud mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro. Nævnets flertal vurderede dog, at kvinden ikke havde påvist faktiske omstændigheder, der tydede på, at hun var blevet behandlet ringere på grund af sin religion. Idrætslæreren havde ikke tilkendegivet, at kvindens manglende deltagelse med sikkerhed ville få konsekvenser for hendes skolegang, og kvinden valgte at flytte gymnasium, inden konsekvenserne af hendes manglende deltagelse var afklarede. Et mindretal ville derimod give kvinden medhold.

Der blev truffet afgørelse efter stemmeflertallet, og klager fik derfor ikke medhold.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af religion eller tro i forbindelse med undervisning i les lanciers i en idrætstime på det indklagede gymnasium.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Det indklagede gymnasium handlede ikke i strid med forskelsbehandlingsloven i forbindelse med undervisning i les lanciers i en idrætstime.

Sagsfremstilling

Klager, som var elev på det indklagede gymnasium, deltog den 5. oktober 2018 i en idrætstime.

I idrætstimen skulle eleverne undervises i les lanciers. Klager gjorde under timen sin idrætslærer opmærksom på, at hun som følge af sin religiøse overbevisning ikke kunne deltage i undervisningen i les lanciers, fordi man under dansen giver hånd til de andre deltagere, herunder af det modsatte køn.

Efter idrætstimen sendte klager den 5. oktober 2018 følgende besked til idrætslæreren:

”Hej [navn på idrætslærer]

Tænkte lige over det lidt yderligere.

Jeg har formået at være med aktivt både 1. og 2. G. Der har der ikke noget været nogen problem med deltagelse på trods af det med direkte kontakt. Jeg holdte også et en karakter på 10 begge år, og rø[g] ned på 7 slut 2.g – hvilket stadig er over middel.

Har både deltaget i håndbold, fodbold og basket uden nogen problemer – har derfor lidt svært ved at se problemet lige nu, og ligefrem et erstatnings[f]ag efter 2 år.. det virker meget urimeligt.

Jeg har det også fint med at skulle have 50% eller 100% fravær der hvor jeg ikke kan deltage

Du må meget gerne opdatere mig på hvad du finder frem til

Hilsen [klager]”

Klager skrev den 9. oktober 2018 følgende besked til studievejlederen på gymnasiet:

”Hej [navn på studievejleder]

Har du mulighed for at skulle mødes i dag (også) det er lidt vigtigt. Havde planlagt at snakke med [rektors navn], men hun er åbenbart taget på ferie

Hilsen [klager]”

Studievejlederen svarede klager, at hun ville være på skolen indtil kl. 15 samme dag.

Klager meddelte den 24. oktober 2018 sin studievejleder, at hun havde valgt at stoppe på gymnasiet og i stedet gennemføre sit sidste år på studenterkursus.

Klagen blev modtaget i Ligebehandlingsnævnet den 6. december 2018.

Der er ikke for nævnet nedlagt en beløbsmæssig påstand om godtgørelse.

Indklagede har for nævnet fremlagt korrespondance mellem klager og gymnasiets studievejleder om meritgodkendelse af to fag.

Indklagede har også fremlagt den gældende læreplan for idræt på C-niveau, hvoraf fremgår blandt andet:

”Idræt C – stx, juni 2013

1. Identit og formål

1.1. Identitet

...

1.2. Formål

Gennem faget opnår eleverne god fysisk kapacitet, grundlæggende idrætslige færdigheder, indsigt i kroppens bevægelsesmuligheder og forståelse for idrættens videnskabsområder.

Eleverne udvikler evnen til at kombinere praktiske erfaringer med teoretisk viden i relation til træning og sundhed og sættes i stand til kritisk at kunne analysere og vurdere forhold, der har betydning for den fysiske aktivitets indflydelse på kroppen. Eleverne opnår viden om betydningen af og forudsætningen for at være i god fysisk træningstilstand og opnår en bred forståelse af idrættens bidrag til udvikling af personlig identitet og sociale kompetencer. Eleverne skal gennem alsidig idrætsundervisning opleve glæden ved at bevæge sig, således at de motiveres til fortsat fysisk aktivitet.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal følgende:

Fokusområde fysisk aktivitet og træning

- gennem alsidig idrætsundervisning opnå god fysisk kapacitet og i forbindelse hermed kunne redegøre for centrale begreber inden for idrættens discipliner og træning
- opnå færdigheder inden for udvalgte idrætsdiscipliner og aktiviteter, der tilgodeser færdighedsområderne:
 - a) boldspil
 - b) musik og bevægelse
 - c) klassiske og nye idrætter
- udvikle kropsbevidsthed
- udforme og udføre opvarmnings- og grundtræningsprogrammer samt gennemføre enkle fysiologiske test og i forbindelse hermed kunne redegøre for relevant fysiologisk viden
- udfærdige, gennemføre og evaluere eget fysisk træningsprogram og kunne redegøre for den fysiske aktivitets og livsstilens betydning for sundheden
- indgå i forskellige typer samarbejdsrelationer og opnå forståelse for såvel egne som andres roller og etiske forhold
- kende til mulighederne for fysisk aktivitet uden for skoleregion
- kunne demonstrere viden om fagets identitet og metoder

2.2. Kernestof

...

2.3. Supplerende stof

...

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen, og undervisningen tilrettelægges på en måde, så den indeholder udfordringer for alle uanset niveau.

Det centrale for faget er den fysiske aktivitet. Den praktiske undervisning understøttes af viden om fysisk aktivitet, træning og sundhed. Alsidigheden i disciplinvalget tilgodeses ved, at færdighedsområderne a, b, og c, jf. pkt. 2.1., fokusområde fysisk aktivitet og træning, hvert år indgår med minimum 20 pct. af undervisningstiden. Træningsaspektet indgår sammen med den relevante kobling til natur- og sundhedsvidenskabelige samt humanistiske og samfundsvidenskabelige teoriområder som elementer i undervisningen. Der arbejdes med fysiske test undervejs i forløbet, og eleverne vejledes enkeltvis eller i mindre grupper om, hvordan de kan forbedre deres fysiske kapacitet.

I kraft af den rolle, som praktikken spiller for den enkelte elevs faglige og personlige udbygge og deraf følgende motivation for fortsat at dyrke idræt, skal undervisningen tage hensyn til progression, variation, sikkerhed samt til den fysiologiske kønsforskel.

Undervisningen tilrettelægges både kønsdifferentieret og kønsintegreret.

3.2. Arbejdsformer

...

3.3. It

...

3.4. Samspil med andre fag

...

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

...

4.2. Prøveformer

...

4.3. Bedømmelseskriterier

I forbindelse med den løbende evaluering, herunder vurderingen af elevernes aktivitetsniveau, anvendes følgende bedømmelseskriterier:

- fysisk kapacitet
- beherskelse af tekniske og taktiske elementer i et alsidigt udvalg af idrætsdiscipliner og – aktiviteter inden for de tre færdighedsområder, jf. pkt. 2.1.
- evnen til at arbejde selvstændigt og indgå i samarbejdsrelationer
- planlægning og gennemførelse af opvarmnings og grundtræningsprogrammer
- planlægning, gennemførelse og evaluering af eget træningsprogram i 3.g, herunder evnen til at koble teori og træningslære sammen med praktik. ”

Af lov nr. 611 af 28. maj 2019 om de gymnasiale uddannelser, der i det væsentlige svarer til den tidligere lov nr. 1716 af 27. december 2016, fremgår blandt andet:

”Kapitel 1. Uddannelserne og deres formål

§ 1. Formålet med uddannelserne omfattet af denne lov er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelig uddannelse, viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Stk. 2. Eleverne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og opnå evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.

Stk. 3. Uddannelserne skal have et dannesperspektiv med vægt på elevernes udvikling af personlig myndighed. Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund samt til deres udvikling. Uddannelserne skal tillige udvikle elevernes kreative og innovative evner og kritiske sans.

Stk. 4. Uddannelserne og institutionskulturen som helhed skal forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og hele institutionens dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønne. Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og det globale perspektiv.

§ 2. Der er følgende gymnasiale ungdomsuddannelser:

- 1) Den 3-årige uddannelse til teknisk studentereksamen (htx).
- 2) Den 3-årige uddannelse til merkantil studentereksamen (hhx).
- 3) Den 3-årige uddannelse til almen studentereksamen (stx).
- 4) Den 2-årige uddannelse til hf-eksamen (hf med eller uden overbygning).

Stk. 2. De gymnasiale uddannelser i stk. 1 er målrettet mod unge med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion, og som primært sigter mod videregående uddannelse. Uddannelserne udgør en helhed og afsluttes med en eksamen efter national standard.

Stk. 3. Uddannelsen til almen studentereksamen findes også som en 2-årig uddannelse (2-årig stx). Uddannelsen er målrettet mod unge og voksne med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion.

Stk. 4. Gymnasial uddannelse kan tilrettelægges som gymnasial enkeltfagsundervisning (hf-enkeltfag). Hf-enkeltfag er målrettet mod voksne med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion.

Stk. 5. Elever i erhvervsuddannelse kan gennemføre studierettet undervisning på gymnasialt niveau og opnå en erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse, jf. lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux).

§ 3. I uddannelsen til teknisk studentereksamen er fagligheden nært forbundet med teknologiske, naturvidenskabelige og erhvervsrettede dannelsesperspektiver. Uddannelsens formål, jf. § 1, realiseres således inden for teknologiske og naturvidenskabelige fagområder i kombination med almene fag. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold. Der lægges i undervisningen vægt på produktudvikling, innovation, problemløsning og anvendt naturvidenskab, herunder ved

kombination af teori og praktik i værksteder og laboratorier.

§ 4. I uddannelsen til merkantil studentereksamen er fagligheden nært forbundet med merkantile, internationalt orienterede og erhvervsrettede dannelsesperspektiver. Uddannelsens formål, jf. § 1, realiseres således inden for virksomheds- og samfundsøkonomiske fagområder i kombination med fremmedsprog og andre almene fag. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold. Der lægges i undervisningen vægt på innovation og problemløsning, herunder ved arbejde med virkelighedsnære cases og projekter.

§ 5. I uddannelsen til almen studentereksamen er fagligheden nært forbundet med videnskabsfagene inden for humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab. Uddannelsens formål, jf. § 1, realiseres således inden for en bred, almen fagrække. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af videnskaberne anvendelse. Der lægges i undervisningen vægt på såvel det teoretiske som på fagenes anvendelse til analyse af almene og videnskabsrelaterede problemstillinger.

§ 6. I den 2-årige uddannelse til hf-eksamen er fagligheden nært forbundet med aspekter af videnskabsfagene og samtidig med fagenes professionsrettede perspektiver. Uddannelsens formål realiseres således inden for en bred, almen fagrække. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af sammenhæng mellem fagene. Der lægges i undervisningen vægt på såvel det teoretiske som det professionsrettede, herunder fagenes anvendelse i relation til videre uddannelse og job. ”

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at hun er blevet udsat for forskelsbehandling pga. religion.

Klager er muslim og følger de retningslinjer, der er inden for hendes religion. Hun ønsker af religiøse årsager ikke at have fysisk kontakt med eller give hånd til personer af det modsatte køn. En sådan fysisk kontakt er desuden enormt grænseoverskridende for hende som person.

Til en idrætstime på det indklagede gymnasium skulle eleverne danse les lancers. Klager gjorde sin idrætslærer opmærksom på, at det ville være akavet for hende at deltage, da hun ikke giver hånd. Læreren gav udtryk for, at det var ”et handicap”, da det er essentielt med fysisk kontakt i idræt. Idrætslæreren oplyste, at hun måtte tage et erstatningsfag, da det ikke kunne fungere, hvis hun ikke gav hånd. Da der ikke var en pige-quadrigle, måtte klager sidde på sidelinjen i timen.

Klager skrev efter timen til sin idrætslærer for at bede om en yderligere forklaring. Hun gav i beskeden til idrætslæreren udtryk for, at hun var klar over, at hendes valg kunne have konsekvenser i form af fravær eller lignende. Hun fik dog intet svar fra ham.

Klager talte efterfølgende med sin studievejleder, der oplyste, at et erstatningsfag ikke kunne komme på tale med den begrundelse, at klager ikke ville have fysisk kontakt med andre. Da studievejlederen senere talte med idrætslæreren, gav idrætslæreren over for studievejlederen udtryk for, at han ville afprøve klager for at se, hvor seriøs hun var omkring det. Dette er udtryk for diskrimination.

Idrætslæreren begrundede sin adfærd med, at klager førhen har deltaget aktivt i idræt og også har haft fysisk kontakt med de andre elever. Det kan klager dog ikke erindre. Det er muligt, at det var tilfældet det første halve år af hendes uddannelse, men de sidste to år har det ikke været tilfældet. Hun har deltaget aktivt i idræt, blot uden fysisk kontakt, og hun har da også – bortset fra en enkelt gang – fået karakteren 10 i standpunktskarakter i idræt. Hun har således deltaget aktivt i boldspil og andre sportsaktiviteter uden nogen komplikationer. Hun har undgået kropskontakt ved at overlade bestemte positioner på banen til andre og ved at undgå tacklinger.

Allerede i 1.g. oplyste klager forud for en mediefagseksamen idrætslæreren om, at hun ikke giver hånd, så der ikke ville opstå en ubehagelig situation til eksamen. Dette kunne derfor ikke komme som en overraskelse for idrætslæreren.

Klager har tidligere deltaget i les lancers uden at give hånd, hvilket var enormt akavet, da hun derved undgik sine klassekammerater. Klager valgte derfor at tale med sin idrætslærer om det denne gang.

Klager har på intet tidspunkt bedt om at blive fritaget fra idræt, og hun har heller ikke bedt om, at der skulle tages særlige hensyn til hendes behov. Som det fremgår af hendes besked til idrætslæreren efter timen, skrev hun direkte, at idrætslæreren blot kunne give hende fravær for de moduler, hun ikke kunne deltage i.

Det er ikke korrekt, at idrætslæreren ikke sagde til klager, at hun skulle have et erstatningsfag. Hvis ikke idrætslæreren havde sagt det til hende, havde en klage eller skoleskifte overhovedet ikke været relevant. Det havde heller ikke været nødvendigt at inddrage studievejlederen eller rektor.

Det er korrekt, at klager tidligere har fået merit for to fag. Det skete gennem studievejlederen, hvorfor klager ikke som hævdet af indklagede var klar over, at et erstatningsfag skulle godkendes af skolens leder.

Episoden har påvirket klager meget. Episoden har bl.a. påvirket hendes lyst til at studere. Hun valgte kort efter at flytte gymnasium af to årsager. For det første nærmede studieretningsprojektet (SRP) sig, og hvis hun skulle flytte skole, skulle det ske omgående, da det ellers ville være for sent. For det andet er idræt ikke et krav på alle gymnasier, og klager ønskede ikke, at idræt skulle have en effekt på hendes endelige karaktergennemsnit. Derfor valgte hun at flytte.

Det indklagede gymnasium er et fagligt meget stærkt gymnasium, der har givet hende mange kompetencer. Hun holder af sine lærere og klassekammerater, men nåede til et punkt, hvor hun ikke længere følte sig velkommen på gymnasiet.

Indklagede gør gældende, at der ikke er sket forskelsbehandling på grund af religion.

I forbindelse med idrætsundervisningen den 5. oktober 2018, hvor eleverne skulle danse les lancers, gav klager udtryk for, at hun ikke kunne deltage, fordi man under dansen skulle give hånd til de andre elever, herunder af det modsatte køn.

Klager har tidligere deltaget i idrætsundervisningen på lige vilkår med de øvrige elever, også selvom hendes deltagelse indebar kønsintegrerede aktiviteter og fysisk kontakt med det modsatte køn. Klagers praksis for deltagelse har ændret sig over tid, og hun har ikke altid været konsekvent i sin praksis. Selvom hun ved en mediefagseksamen ikke ønskede at give hånd, deltog hun således efter eget udsagn i idrætsundervisningen på lige fod med de andre elever.

Faget idræt på C-niveau er obligatorisk som led i den almene gymnasiale studentereksamen. Det fremgår af læreplanen for idræt på C-niveau, at undervisningen tilrettelægges både kønsdifferentieret og kønsintegreret.

I lovgivningen og vejledningen fra ministeriet er kun lægedokumenterede grunde nævnt som mulige årsager til hel eller delvis fritagelse fra faget. Undervisningsministeriet angiver derimod ikke religion som gyldig årsag til hel eller delvis dispensation for deltagelse i idrætsundervisningen. Klager kunne derfor ikke med hjemmel i de gældende regler fritages for at deltage i dele af idrætsundervisningen med den anførte begrundelse.

Klager har angivet, at hun som muslim ønskede at følge de retningslinjer, der er inden for hendes religion, ligesom hun fandt fysisk kontakt enormt grænseoverskridende for hende som person.

Årsagerne til klagers ønske om ikke at deltage i den del af idrætsundervisningen, som kræver fysisk kontakt, eller at der blev taget særlige religiøst betingede hensyn f.eks. i form af en ikke-kønsdifferentieret kvadrille til les lancers, mangler juridisk rygdækning.

Idrætslæreren blev meget overrasket over klagers pludselige udmelding. Idrætslærerens umiddelbare reaktion var at forklare klager, at hun ved kun at deltage i dele af idrætsundervisningen "handicappede" sig selv i forhold til at få en god karakter i faget.

Idrætslærerens brug af udtrykket "handicappede" er ikke udtryk for diskrimination. Han brugte ordet som et verbum i betydningen "at vanskeliggøre noget" og at "bevirke, at nogen ikke kan udfolde sig på almindelige vilkår".

I tilfælde, hvor elever fritages for idrætsundervisning, kan skolen kræve, at eleven i stedet tager et erstatningsfag på C-niveau. Det er derfor heller ikke udtryk for diskrimination, at idrætslæreren i situationen nævnte denne mulighed for klager. Læreren har dog hverken bestemt, at klager skulle tage et erstatningsfag eller sagt dette til klager.

Klager har i sin tid på gymnasiet både fået tilladelse til at få merit for et fag på C-niveau, ligesom hun har fået lov at tage arabisk på A-niveau på studenterkursus. Hun burde derfor være bekendt med, at det er skolens leder og ikke den enkelte lærer, som bestemmer, hvilke fag eleverne skal have eller ikke have. Det fremgår også af den fremlagte korrespondance mellem klager og studievejlederen om de tidligere meritansøgninger, at gymnasiets rektor var en aktiv del i behandlingen af disse.

Som afslutning på ordvekslingen den 5. oktober 2018 lovede idrætslæreren at spørge fagkonsulenten for idræt, da han gerne ville have ministeriets vejledning til, hvordan gymnasiet skulle håndtere klagers ønske.

Efter idrætstimen henvendte klager sig til studievejlederen for at spørge, om hun skulle tage et erstatningsfag. Dette afviste studievejlederen efter aftale med rektor. Inden gymnasiet på grund af efterårsferie nåede at kontakte fagkonsulenten, og inden studievejlederen og rektor nåede at holde et møde med klager for at finde en god løsning for alle, havde klager meldt sig ud af gymnasiet.

Indklagede er meget ærgerlig over klagers udmeldelse fra gymnasiet, som var helt unødvendig. Det er indklagedes oplevelse, at de i fællesskab kunne have fundet en god løsning.

Uanset de forskellige opfattelser mellem parterne om, hvad der skete den 5. oktober 2018 og under den efterfølgende samtale med studievejlederen, er der ikke sket forskelsbehandling pga. religion eller tro.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af religion eller tro efter lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv. (forskelsbehandlingsloven).

Det fremgår af forskelsbehandlingsloven, at forbuddet mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet tillige gælder enhver, der driver vejlednings- og uddannelsesvirksomhed i forhold til erhvervsuddannelse og erhvervsmæssig videreuddannelse.

Forskelsbehandlingsloven implementerer Rådets direktiv 2000/78 (beskæftigelsesdirektivet). De danske bestemmelser skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet, der sigter mod en bred beskyttelse mod forskelsbehandling, og på en sådan måde, at bestemmelseernes formål sikres opfyldt.

Det fremgår af beskæftigelsesdirektivets artikel 3, stk. 1, litra b), at direktivet finder anvendelse på alle personer for så vidt angår adgang til alle typer af og niveauer for erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse, erhvervsmæssig videreuddannelse og omskoling, herunder praktisk arbejds erfaring.

Den almene studentereksamen (stx) er omfattet af lov om gymnasiale uddannelser. Loven omfatter herudover teknisk studentereksamen (htx), merkantil studentereksamen (hhx) og hf-eksamen.

Efter lovens § 1, stk. 1, er formålet med de omfattede uddannelser at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at eleverne tilegner sig almindelig viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Det fremgår af lovens §§ 3, 4 og 6, at fagligheden på både den tekniske studentereksamen (htx), den merkantile studentereksamen (hhx) og hf-eksamen blandt andet er nært forbundet med erhvervsrettede eller professionsrettede dannelsesperspektiver.

Efter lovens § 5 er fagligheden på uddannelsen til den almene studentereksamen (stx) nært forbundet med videnskabsfagene inden for humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab.

Det fremgår af forarbejderne til forskelsbehandlingslovens § 3, stk. 2, at enhver uddannelse, der tager sigte på lønnet beskæftigelse, vil være omfattet af bestemmelsen.

Det følger af både EU-Domstolens og de danske domstoles praksis, at begrebet erhvervsuddannelse skal fortolkes vidt. Der henvises herved navnlig til EU-Domstolens dom af 13. februar 1985 i sag 293/83 (Gravier), præmis 21-31, EU-Domstolens dom af 2. februar 1988 i sag 24/86 (Blaizot), præmis 15-24, og Østre Landsrets dom af 10. august 2000 (UfR. 2000.2350Ø).

Ligebehandlingsnævnet har på denne baggrund tidligere vurderet, at både hf-enkeltfag og en skole, der udbød erhvervsuddannelser og htx, var omfattet af forskelsbehandlingsloven. Der henvises herved til sagsnr. 2016-6811-30532 og 2015-6811-24330.

På baggrund af beskæftigelsesdirektivet og domstolenes fortolkning heraf vurderer nævnet, at det danske uddannelsessystem ikke giver grundlag for en sondring mellem de forskellige ungdomsuddannelser omfattet af lov om gymnasiale uddannelser i forhold til vurderingen af, om disse er omfattet af forskelsbehandlingsloven.

Nævnet vurderer derfor, at den almene studentereksamen, som er adgangsgivende i forhold til en lang række uddannelser med henblik på lønnet beskæftigelse, også udgør en erhvervsuddannelse i forskelsbehandlingslovens forstand.

Nævnet vurderer således, at klager som elev på et alment gymnasium er omfattet af forskelsbehandlingslovens anvendelsesområde.

Det fremgår af forskelsbehandlingsloven, at der ved forskelsbehandling forstås enhver direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af religion eller tro.

Som sagen er oplyst for nævnet, vurderer nævnet, at det ikke er nødvendigt for sagens afgørelse, at der føres bevis i form af mundtlige parts- og vidneforklaringer.

Klager var i efteråret 2018 elev på det indklagede gymnasium.

Klager, der er muslim, har oplyst, at hun af religiøse årsager ikke giver hånd til eller i øvrigt har fysisk kontakt med personer af det modsatte køn.

I en idrætstime den 5. oktober 2018 skulle eleverne danse les lancers.

Les lancers er en selskabsdans, som danses i en quadrille med fire par.

Under dansen holder man blandt andet sin partner og andre deltagere i hånden, herunder i forbindelse med at man på skift danser med de øvrige deltagere i quadrillen af det modsatte køn.

I forbindelse med idrætstimen gjorde klager sin idrætslærer opmærksom på, at hun ikke ønskede at deltage i undervisningen i les lancers, idet dette ville indebære, at hun under dansen skulle give hånd til de øvrige deltagere, herunder elever af det modsatte køn.

Nævnet lægger på baggrund af klagers besked til idrætslæreren af 5. oktober 2018 samt oplysningerne fra sagens parter til grund, at idrætslæreren over for klager nævnte muligheden for, at hun skulle tage et erstatningsfag som konsekvens af sin manglende deltagelse i idrætsundervisningen.

Klager valgte at flytte gymnasium, inden det var endeligt afklaret, om hendes manglende deltagelse i undervisningen i les lanciers ville få konsekvenser, og i givet fald hvilke konsekvenser hendes manglende deltagelse ville give anledning til.

Om religion som beskyttelseskriterium

Beskyttelsen mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro forudsætter, at der efter en konkret vurdering er en tilstrækkelig nær og direkte sammenhæng mellem en persons handling eller praksis og den pågældendes religion eller tro. Der henvises herved til præmis 82 i den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. januar 2013 i Eweida-sagen (sag nr. 48420/10 m.fl.).

Nævnet skal derfor indledningsvist tage stilling til, om der er en tilstrækkelig nær og direkte sammenhæng mellem klagers praksis og hendes muslimske tro.

Klager har oplyst, at hun som følge af sin religiøse overbevisning ikke giver hånd til eller i øvrigt har fysisk kontakt med personer af det modsatte køn. Efter klagers oplysninger er også det at give hånd til personer af det modsatte køn og holde i hånd i forbindelse med dansen les lanciers i strid med hendes religiøse overbevisning.

Ved Retten på Frederiksbergs dom af 14. december 2017 vurderede retten, at en muslimsk taxachauffør var omfattet af forskelsbehandlings-lovens beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro i forbindelse med, at han fik afslag på en specialopgave, fordi han afviste at give hånd til kvinder. Retten fandt således, at et krav om at give hånd til kvindelige kunder, som måtte ønske at give hånd, var et tilsyneladende neutralt kriterium, som imidlertid stillede personer med taxachaufførens religiøse eller trosmæssige anskuelser ringere end personer uden disse anskuelser.

Også ved den svenske Arbetsdomstols dom af 15. august 2018 i sagsnr. 51/18 vurderede retten, at der var en tilstrækkelig nær og direkte sammenhæng mellem en muslimsk kvindes trosopfattelse og hendes afvisning af at give hånd til en mand i forbindelse med en jobsamtale. Det fremgik af sagen, at et mindretal inden for islam på baggrund af en fortolkning af et vers i Koranen praktiserer et forbud mod kropsberøring, herunder håndtryk, mellem kvinder og mænd, som ikke er i nær familie med hinanden. Arbetsdomstolen bemærkede i den forbindelse, at beskyttelsen mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro også gælder, selvom der er tale om en religiøs fortolkning, som alene praktiseres af et mindretal inden for islam.

Endelig har også det norske Diskrimineringsnemnda ved flere afgørelser vurderet, at en praksis med ikke at give hånd til personer af det modsatte køn som følge af en bestemt fortolkning af koranen er beskyttet af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro. Der henvises herved til det norske nævns afgørelser af 30. november 2018 (sagsnr. 108/2018 og 48/2018) og 4. juli 2019 (sagsnr. 18/325).

Nævnet vurderer, at der i den konkrete sag er en sådan nær sammenhæng mellem klagers religiøse overbevisning og hendes tilsvarende afvisning af at holde personer af det modsatte køn i hånden under les lanciers-dans, at forholdet er beskyttet af forskelsbehandlingslovens forbud mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro.

Beskyttelsen gælder uanset, at der er tale om en religiøs fortolkning, som alene praktiseres af et mindretal inden for islam.

Indirekte forskelsbehandling

Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af en bestemt religion eller tro ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål, og midlerne til at opnå det er hensigtsmæssige og nødvendige.

Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der udøves direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Nævnet vurderer, at indklagedes tilrettelæggelse af idrætsundervisningen med elevernes deltagelse i les lanciers er en tilsyneladende neutral praksis.

Klager deltog som følge af sin religiøse overbevisning ikke i undervisningen i les lanciers i idrætstimen den 5. oktober 2018.

Klager havde på baggrund af sin drøftelse med idrætslæreren grund til at forvente, at hendes manglende deltagelse i undervisningen i les lanciers kunne få konsekvenser for hende i form af fraværsregistrering og eventuelt erstatningsfag. Det fremgår da også af den mail, som klager den 5. oktober 2018 efter idrætstimen sendte til idrætslæreren, at hun havde fået den opfattelse, at hendes manglende deltagelse kunne få konsekvenser for hendes skolegang.

3 nævnsmedlemmer udtaler:

Vi lægger til grund, at idrætslæreren i forbindelse med episoden nævnte muligheden for et erstatningsfag. Idrætslæreren krævede imidlertid ikke, at klager deltog i undervisningen i les lanciers i den pågældende idrætstime og tilkendegav heller ikke, at klagers manglende deltagelse med sikkerhed ville få konsekvenser for hendes skolegang. Klager valgte endvidere som ovenfor nævnt at flytte gymnasium, inden konsekvenserne af hendes manglende deltagelse i les lanciers var afklarede, og inden det var afprøvet, om der kunne findes en god løsning, hvilket indklagede efter det oplyste var indstillet på.

På den baggrund vurderer vi, at klager ikke har påvist faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at hun er blevet behandlet ringere på grund af sin religion.

Vi stemmer derfor for, at klager ikke får medhold i klagen.

2 nævnsmedlemmer udtaler:

Vi vurderer på baggrund af oplysningerne i sagen, herunder navnlig drøftelsen mellem idrætslæreren og klager i forbindelse med idrætstimen, at klager har påvist faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at hun er blevet behandlet ringere på grund af sin religion.

Vi har herved lagt vægt på, at klager som anført ovenfor på baggrund af idrætslærerens udtalelser havde grund til at forvente, at hendes manglende deltagelse i undervisningen i les lanciers i idrætstimen kunne få konsekvenser for hendes skolegang.

Det påhviler herefter indklagede at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Vi vurderer, at indklagedes praksis med at tilrettelægge idrætsundervisningen med elevernes deltagelse i les lanciers var objektivt begrundet i det legitime formål at sikre elevernes opfyldelse af kravene til idræt på C-niveau som beskrevet i læreplanen for faget.

Vi vurderer også, at det efter oplysningerne i sagen, herunder det oplyste om kravene til idræt på C-niveau, var hensigtsmæssigt at tilrettelægge undervisningen således, at alle elever skulle deltage i les lanciers som led i idrætsundervisningen.

Vi vurderer imidlertid, at indklagede ikke har løftet bevisbyrden for, at det var nødvendigt at fastholde denne praksis over for klager for at opnå formålet om at sikre opfyldelse af kravene til idræt på C-niveau, og at det derfor var uberettiget, at idrætslæreren gav klager grund til at forvente, at hendes manglende deltagelse i undervisningen i les lanciers ville få konsekvenser for hende.

Vi har herved lagt vægt på, at klager efter det oplyste i øvrigt deltog aktivt i idrætsundervisningen, og at indklagede ikke nærmere har redegjort for, hvorfor klagers opfyldelse af kravene til faget idræt på C-niveau ikke kunne opnås på anden vis, f.eks. ved at udføre en anden idrætsaktivitet i stedet.

Vi stemmer derfor for at give klager medhold i klagen.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Klager får herefter ikke medhold i klagen.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- ☐ § 1, stk. 1, og stk. 3, om nævnets kompetence
- ☐ § 6, stk. 2, om nævnets behandling af principielle sager

☐ § 9, stk. 1, om klagebehandling

☐ § 12, stk. 1, om klagebehandling

Ligebehandlingsnævnets forretningsorden

☐ § 21, stk. 2 og 3, om afstemning og principielle møder

Forskelsbehandlingsloven

☐ § 1, stk. 3, om lovens anvendelsesområde

☐ § 3, stk. 2, om forbud mod forskelsbehandling

☐ § 7 a, om delt bevisbyrde

<18-71243>